

boganmeldelser

Anmeldelse af Liv Helms roman: Hvis du er bange, så ryk tættere på, Gyldendal, 2025.

---

 december 12, 2025

Hvis du er bange, så ryk tættere på

Af Erik Exe Christoffersen

Liv er 8 år og skal have besøg af veninden K. De skal sove sammen hjemme hos Livs far, som er skilt fra moren. Faren reder op til dem inde i stuen. De skal sove sammen og, som faren siger, "her I huset sover vi nøgne". Veninden er meget forundret og bliver bange for faren, som sover I midten. *Hvis du er bange, så ryk tættere på* siger han for at trøste veninden.

Det er den usædvanligt tvetydige replik, som har givet titlen til romanen, og det gennemgående paradoks, at pigen som er bange, skal trøstes af den, som hun er bange for.

Veninden sov næsten ikke hele natten og bryder efterfølgende sammen hjemme hos sine forældre, hvor hun fortæller om hændelsen. Hun vil ikke længere hjem til Liv og erklærer senere, at hun ikke vil være venner. Det er uforståelig for Liv og hun bliver meget ked af det. Men måske er det denne episode, som får hende til at fortælle moren om faren, og at hun ikke vil hen til ham:

Som Liv Helm skriver i sin første roman:

“Jeg husker følelsen af min fars hånd, der famler sig vej ned i mine underbukser. Jeg kan huske hans fingre, der rører mit køn uden behåring...”

Liv blev henvist af kommunen til børnepsykiatrisk afdeling til “akut samtale”. Men det var som om det var hende, der er noget galt med og ikke det, at hun er udsat for overgreb.

Når jeg i det følgende skriver Liv, er det romanens Liv, jeg referer i den såkaldt autofiktive roman. Det er vigtigt at understrege, at romanens Liv og forfatteren Liv Helm givet hænger sammen og spejler hinanden. Men som det vil fremgå, er der tale om en kunstnerisk fortætning og bearbejdning af fortællerjeget.

Fortællepositionen

Hvis du er bange, så ryk tættere på begynder med, at den voksne Liv efter ansøgning har fået tilsendt sin journal fra 1993 med referater fra samtaler med psykologen, hvor faren, moren og morens kæreste bliver inddraget gennem et forløb på et år. Men hvor faren undervejs springer fra.

Det er journalen, som danner den overordnede ramme for fortælleforløbet 14 dage. Teaterinstruktøren Liv læser sig langsomt igennem, side for side og skaber en dialog mellem den voksne Liv og den 8-årige. Pigen, som hun kaldes i romanen, følger den voksne Liv som en skygge gennem fortællingens tidsforløb på et par uger.

Som det fremgår af journalen, er pigen bange for, at faren skal i fængsel. Det har hun hørt om i Tv-avisen. Og ikke mindst føler hun skyld, da faren truer med at begå selvmord, hvis han ikke længere har hende. Det er en hård proces, og Liv magter kun at læse få sider ad gangen, mens hun er i sommerhus med mand og datter.

Romanen er bygget op som en græsk tragedie i stil med Sofokles *Kong Ødipus*, den klassiske incestfortælling, hvor Ødipus dræber faren og ægter moren. Tragedien har ikke blot temæt til fælles, men også kompositionen, hvor en stigende konflikt fører til

genkendelse og opløsning af en underliggende angst og en form for katharsis, en renselse.

Skoven er det centrale angstsymbol i romanen, hvor faren minder om Ulven i Grimms eventyr om Rødhætte. Ulven lokker sit bytte nærmere til sig for til slut at sluge det.

Den voksne Liv er bange for at gå ind i skoven. Hun frygter for at overfører denne angst til datteren, som hun ikke vil lade gå alene i skoven. Liv får i bogens nutid et angst-anfald, da datteren, som også er 8 år, tager på tur i skoven med en veninde. Liv forsøger uden held at finde de to piger, som, da de kommer tilbage, forklarer, at de har været på eventyr.

Liv har flere traumer fra barndommen. Hun var også bange for slanger, og det er hun stadig. Slangen repræsenterer døden og det mandlige køn, men også transformation og hamskifte. Der forekommer også en kvindelig udgave, som er havfruens hale. En mindre udgave er dræbersneglene i haven.

Omslag

På tragediens nutidsplan bliver Liv genforenet med den voksne empatiske veninden K, og hun får opereret den betændte blindtarm ud, *som var det en lillebitte pigeslange, der vred sig i maven uden at kunne overleve* (223).

Hovedfjenden er måske nok faren, men for Liv er det også afgørende, at moren på mange måder svigtede hende ved ikke at gøre noget effektivt ved farens overskridelser. Det samme gælder morens kæreste og onklen, som Liv smuglytter sig frem til faktisk kender til overgrebene uden at handle.

Moren finder tilmed sammen med faren, på trods af hans overgreb. Det udløste den spisevægring, som Liv led af i den periode, hvor moren og faren atter var sammen. Eventyret om *Hans og Grete* indgår også som en form for undertekst, hvor moren sidestilles med Heksen, der vil spise de sultende børn.

Katharsis

Bogen slutter med, at datteren får lov til at gå alene gennem skoven hen til veninden. Det er et andet underliggende tema. Hvordan undgår man at give angst videre til børnene? Hvordan give lyst frem for frygt videre? Det er en vigtig del af romanens tema, som Liv undersøger – også sammen med sin mand, idet traumerne faktisk truer med at lade angst og usikkerhed kvæle lysten.

Liv og kunst hænger sammen

Liv Helm er uddannet sceneinstruktør fra Den Danske Scenekunstsskole i 2015. Som jeg ser det er det markant, at Helm i sit arbejde – både i prøveprocessen med skuespillerne og i det fortolkende og konceptuelle arbejde – har hun trukket på sit personlige materiale, og er en både skarp analytiker og en sanselig instruktør, med fornemmelse for de mange skjulte lag i de tekster, hun iscenesætter.

Bogen handler både om at skabe nye kulturelle fortællinger og forløse personlige traumer. Den laver desuden en kobling mellem det private og teaterfaglige, som gør den yderligere relevant som teaterbog, der peger på hvordan erfaringer og kunst kan hænge sammen. Og ikke mindst udvekslingen mellem Livs forskellige aldre og roller. Forfatteren refererer til egne produktioner en opgave på teaterskolen, hvor de skulle konstruere et begyndelsestableau. Her købte Liv en kasse fisk, som hun placerede på scenegulvet og lavede et tableau, hvor hun stod nøgen i bunken af døde fisk, mens tilskuerne kommer ind i salen. På en måde kan det ses som et forstudie til Liv Helms senere iscenesættelse af Henrik Ibsen *Fruen fra havet* (Husets Teater 2025).

“Fruen fra havet handler for mig om at føle sig totalt fremmedgjort og helt malplaceret, selvom man egentlig er blandt mennesker, der elsker en. Det er virkelig et mysterium, hvorfor Ellida har så svært ved at finde sig til rette i sit liv, og man håber sådan for hende, at hun finder en vej videre fra dette meget ensomme sted.”
Liv Helm, <https://www.husetsteater.dk/fruen-fra-havet/> 2025

Forudsætningen for en kunstnerisk udvikling er både mod, sårbarhed og styrke, – og ikke mindst det vilkår til stadighed at blive hjemsøgt og kunne leve med det:

“Hver gang jeg griner, kan jeg høre min mors latter komme ud af munden på mig. Hver gang jeg ser mig selv i profil, ser jeg min far” Liv Helm, *Med hjertet I hånden*, 2024.

Hvordan bryder kunsten med gentagelsestvang og genfærdets genkomst? Det synes at være Liv Helms væsentligste tema, som kunstner og instruktør?

Liv Helm, f. 1985, kunstnerisk leder Husets Teater og del af **Toaster**, som er et unikt tværæstetisk samarbejde. Hun har blandt andet iscenesat Henrik Ibsens *Lille Eyolf*, 2021 og *Gertrud svarer igen på* Husets Teater i 2022. I de seneste år iscenesætter hun en Ibsen trilogi: *Gengangere* og *Fruen fra Havet* 2024 og 2025 og i 2026 kommer *Når vi døde vågner*. Alle tre i et samarbejde mellem Husets Teater og Odense Teater.

Erik Exe Christoffersen, Lektor, emeritus på Afd. for Dramaturgi

Medredaktør af Peripeti